Hallintovaliokunta

Perjantai 25.10.2024 klo 11.15—12.30

Läsnä
puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8) (5 osittain)
jäsen Christoffer Ingo r (1, 2, 3, 4, 5, 6) (7 osittain)
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Hanna Räsänen kesk
jäsen Paula Werning sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Ben Zyskowicz kok (6, 7, 8) (5 osittain)
varajäsen Maaret Castrén kok (5 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne
valiokuntaneuvos Henri Helo

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 13 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 179/2024 vp

Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain 1 ja 24 § :n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2024 vp

Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Hallituksen esitys HE 109/2024 vp

Lisäselvitys HE 109/2024 vp HaV 25.10.2024 valtiovarainministeriö Asiantuntijalausunto / A5
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 / B5
Muu asiakirja TAE 2025_lausuntoluonnos_sihteerien täydennysehdotuksia.pdf / C5
Eriävä mielipide Eriävä mielipide HE 109_2024 sd_25102024.pdf / D5
Eriävä mielipide Eriävä mielipide HE 109_2024 kesk_25102024.pdf / E5
Eriävä mielipide Eriävä mielipide HE 109_2024 Kontula_vas_25102024.pdf / F5

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- valtiovarainministeriö, liite

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi: sihteerien täydennysehdotukset 25.10.2024.

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 24.10.2024 jaetun lausuntoluonnoksen sihteerien täydennysehdotuksilla täydennettynä..

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä lausuntoluonnoksen kappale 6 päätettiin siirtää kappaleen 1 viimeiseksi virkkeeksi.

Ed. Räsänen ehdotti ed. Honkosen kannattamana, että kappaleen 4 loppuun lisätään uusi kolmas virke seuraavasti: ”Asiantuntijakuulemisten perusteella kuitenkin kaikki turvallisuusviranomaisemme (poliisi, Suojelupoliisi, Rajavartiolaitos, pelastustoimi ja hätäkeskukset) ovat hankaluuksissa rahoituksensa riittävyyden kanssa suhteessa kasvaneeseen työmäärään ja vaikeutuneisiin työtehtäviin.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 8-6 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Räsänen ehdotti ed. Honkosen kannattamana, että kappaleen 22 loppuun lisätään teksti: ” Hallintovaliokunta korostaa, että harmaan talouden torjunta on verohallinnon, poliisin, tullin, syyttäjien ja tuomioistuinten saumatonta yhteistyötä, joka tarvitsee riittävän rahoituksen. Aiempien vuosien kokemusten perusteella siihen kohdennettu lisärahoitus on tuottanut valtiolle tuloja moninkertaisesti. Korvamerkityn lisärahoituksen tarvetta kasvattaa se, että hallituksen tuottavuusohjelma pakottaa harmaa talouden torjunnan edellä mainittuja keskeisiä viranomaisia huomattaviinkin säästöihin.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 8-5 lausuntoluonnos hyväksyttiin yhden edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Kontula ehdotti, että kappaleen 22 loppuun lisätään teksti: ”Valiokunta huomauttaa, että vain riittävä resurssointi kaikilla viranomaissektoreilla ja viranomaisyhteistyöhön panostaminen voivat taata harmaan talouden tehokkaan torjumisen. Siksi myös Tullille ja Verohallinnolle tulisi osoittaa määrärahat harmaan talouden torjuntaan.”

Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Ed. Peltonen ehdotti ed. Nikkasen kannattamana, että kappaleen 26 loppuun lisätään teksti: ”Hallintovaliokunta esittää huolensa siitä, että Pelastusopistoon kohdistetaan merkittävä määrärahavähennys tilanteessa, jossa pelastajapulaa yritetään toisaalta ratkaista.” Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan.

Äänin 8-4 lausuntoluonnos hyväksyttiin kahden edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Räsänen ehdotti ed. Honkosen kannattamana, että kappaleeseen 27 lisätään kolmannen virkkeen jälkeen teksti: ”Pelastajakoulutuksen rahoituspulan taustalla on esim. se, että kummallakin kouluttajalla on oma hallintonsa. Yhdistämällä huomattavasti pienempi Helsingin pelastuskoulu osaksi valtakunnallista Kuopion Pelastusopistoa hallintokuluissa säästettäisiin huomattavasti.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 8-2 lausuntoluonnos hyväksyttiin neljän edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Kontula ehdotti, että kappaleen 38 jälkeen lisätään uusi kappale seuraavasti: ” Valiokunnan saamien asiantuntijalausuntojen mukaan hyvinvointialueiden rahoituksen indeksikorotus ei vastaa hyvinvointialueiden todellista kustannusten kasvua. Valiokunta edellyttää, että hyvinvointialueiden kustannusindeksiä päivitetään vastaamaan paremmin alueiden todellisia menoja. Valiokunta pitää tarpeellisena selvittää ja toteuttaa verotusoikeuden antamista hyvinvointialueille, jotta ne voivat kehittää toimintaansa pitkäjänteisesti ja vastuullisesti.”

Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Ed. Kontula ehdotti, että kappaleen 39 loppuun lisätään seuraava virke: ”Valiokunta katsoo, että rahoituksen ja toiminnan tasapainottamiseksi hyvinvointialueiden alijäämän kattamisvelvoite tulee pidentää vähintään neljään vuoteen.”

Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Ed. Honkonen ehdotti ed. Räsäsen kannattamana, että kappaleen 39 loppuun lisätään seuraava virke: ”Valiokunta katsoo, että hyvinvointialueiden alijäämän kattamisen määräaikaa on pidennettävä.”

Ed. Peltonen ehdotti ed. Werningin kannattamana, että kappaleen 39 loppuun lisätään seuraava virke: ”Hallintovaliokunta katsoo asiantuntijalausuntoihin viitaten, että hyvinvointialueiden alijäämän kattamisvelvoitetta on pidennettävä, mikä toisi alueille työrauhaa talouden tasapainottamiseen hallitusti ja palveluiden järjestämiseen asukkaille kestävästi.”

Ensin ehdotuksista äänestettiin vastakkain ed. Honkosen ehdotuksen ollessa ”JAA” ja ed. Peltosen ”EI”.

Äänin 2-3 ed. Peltosen ehdotus hyväksyttiin yhdeksän edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Sitten ed. Peltosen ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 8-6 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Lausuntoluonnoksen kappaleen 42 toinen virke päätettiin muuttaa kuulumaan seuraavasti: ”Toimenpiteet voivat ulottua hyvinvointialueen taloussuunnittelukautta pidemmälle ajanjaksolle.”

Ed. Kontula ehdotti, että kappaleen 50 loppuun lisätään seuraava virke: ”Valiokunta katsoo, että valtionosuuteen tehtävä indeksikorotuksen leikkaus perutaan kuntien toimintakyvyn turvaamiseksi.”

Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Ed. Peltonen ehdotti ed. Nikkasen kannattamana, että kappaleen 52 loppuun lisätään teksti: ”Hallintovaliokunnan saamien selvitysten perusteella kuntien normien keventämistä ei tapahdu vielä vuoden 2025 alussa. Hallintovaliokunta korostaa, että kuntien normien purkaminen on kannatettavaa, mutta tehtävien ja rahoituksen vähentämisen tulee olla samanaikaista, jotta kyse ei ole vain rahoituksen leikkauksesta.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 9-5 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Honkonen ehdotti ed. Räsäsen kannattamana, että kappaleen 60 loppuun lisätään teksti: ”Valiokunta pitää valitettavana valtionosuusjärjestelmän uudistuksen viivästymistä, mikä johtaa useat kunnat vaikeuksiin rahoituksen ja tehtävien epätasapainon johdosta.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 8-6 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Peltonen ehdotti ed. Werningin kannattamana, että kappaleen 60 loppuun lisätään seuraava virke: ” Hallintovaliokunta kantaa huolta hallituksen valmisteleman kuntien rahoitusjärjestelmän ja valtionosuusjärjestelmän uudistuksen viivästymisestä aiotusta ja kiirehtii kunnille välttämätöntä uudistusta.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 8-6 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Ed. Kontula ehdotti, että kappaleen 63 loppuun lisätään teksti: ” Laskennallisten korvausten leikkaaminen uhkaa kotoutumispalveluiden laatua ja saatavuutta, mikä puolestaan uhkaa johtaa kotoutumisen heikentymiseen ja yhteiskunnallisten ongelmien lisääntymiseen. Leikkauksilla on todennäköisesti vaikutusta myös kuntien halukkuuteen ottaa kiintiöpakolaisia. Lisäksi tulkkauspalveluista säästäminen vaikeuttaa maahanmuuttajien asioiden hoitamista, vaarantaa oikeusturvan ja hidastaa palveluprosessia. Pidemmällä tähtäimellä on vaarana, että kalliimmille sosiaalipalveluille ja toimeentulotuelle kasvaa epäonnistuneen kotoutumisen myötä. Valiokunta pitää tärkeänä, että kotoutumispalveluiden rahoitus siirretään kunnille täysimääräisenä, jotta kuntien on mahdollista selviytyä uusista lakisääteisistä tehtävistään.”

Ed. Kontula ehdotti lisäksi, että lausuntoluonnoksen loppuun lisätään uusi pakolaiskiintiötä koskeva kappale seuraavasti: ”Hallitus on päättänyt laskea pakolaiskiintiön historiallisen alas aikana, vaikka uudelleensijoittamisen tarve on maailmanlaajuisesti kasvanut 2,4 miljoonaan henkilöön vuonna 2024. Pakolaiskiintiö on hallittu keino auttaa haavoittuvimmassa asemassa olevia pakolaisia. Se tarjoaa kipeästi kaivatun turvallisen reitin suojeluun ja mahdollistaa uuden alun usein vuosia pakolaisleireillä eläneille. Valiokunta katsoo, että pakolaiskiintiö tulisi nostaa 500:sta 2500:een.”

Ehdotukset raukesivat kannattamattomina.

Ed. Peltonen ehdotti ed. Nikkasen kannattamana, että kappaleen 65 loppuun lisätään seuraava virke: ”Hallintovaliokunta katsoo, että hallituksen kuntien kotoutumisen edistämisen palveluiden rahoitukseen kohdistamat heikennykset vaikeuttavat kuntien kotoutumispalveluiden järjestämistä vaikuttavasti.”

Ehdotuksesta äänestettiin lausuntoluonnosta vastaan. Äänin 8-6 lausuntoluonnos hyväksyttiin.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ee. Peltonen, Nikkanen, Werning, Räsänen, Honkonen ja Kontula varasivat tilaisuuden eriävän mielipiteen jättämiseen. Päätettiin, että eriävä mielipide on jätettävä sihteerille perjantaina 25.10.2024 klo 13.00 mennessä..

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: ed. Peltonen, Nikkanen, Werning, liite D5, ed. Räsänen ja Honkonen, liite E5 ja ed. Kontula, liite F5.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

6. Tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakertomus 2023

Kertomus K 13/2024 vp

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

7. Muut asiat

Tarkistettiin asiantuntijasuunnitelmat asioihin HE 70/2024 vp, HE 78/2024 vp ja HE 149/2024 vp.

8. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 5.11.2024 klo 12.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne